

MOKINIŲ PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMO LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS PAMOKOSE APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokinių lietuvių kalbos ir literatūros mokymosi pasiekimų vertinimas suprantamas kaip pagalba mokiniui sėkmingai mokytis, tobulėti ir bręsti. Vertinimas yra priemonė kaupti ir panaudoti informaciją apie mokinio mokymosi patirtį – pasiekimus, daromą pažangą. Vertinimą ugdymo procese sąlygojantys vertinimo tipai, klasifikuojami pagal vertinimo paskirtį:

1.1. **Formuojamasis** vertinimas. Mokiniui naudingiausias visą mokymosi laikotarpį vyraujantis formuojamasis (ugdomasis) vertinimas, kurio esmė – padėti mokiniui įsivertinti savo pasiekimus, tobulėti, siekti aukštesnių pasiekimų, tapti savarankišku ir atsakingu už mokymosi rezultatus, pasirinkti tinkamiausius veiklos būdus, spręsti kilusias problemas, reflektuoti mokymosi rezultatus.

1.2. **Apibendrinamasis** vertinimas taikomas temos, ciklo, pusmečio pabaigoje norint įvertinti mokinių gebėjimus ir įsitikinti, kurie iš jų susiformavę, kurie nepakankamai susiformavę, kurie visiškai nesiformavę. Pasiekimų vertinimas nukreiptas į mokymosi rezultatų gerinimą ir asmeninės pažangos siekimą, o ne į mokinio klaidų akcentavimą. Remiantis jo rezultatais, per visą laikotarpį mokinių pasiekimai įvertinami lygiais.

1.3. **Įsivertinimas** – paties mokinio ugdymosi proceso, pasiekimų ir pažangos stebėjimas, vertinimas ir apmąstymas, nusimatant tolesnius mokymosi žingsnius.

1.4. **Išorinis apibendrinamasis** vertinimas. Organizuojami šie mokymosi pasiekimų patikrinimai: nacionalinis mokinių pasiekimų patikrinimas (toliau – NMPP), pagrindinio ugdymo mokinių pasiekimų patikrinimas (toliau – PUPP), brandos darbas, valstybinis brandos egzaminas (toliau – VBE).

2. Vertinamas ne tik galutinis mokymosi rezultatas, bet ir mokymosi procesas. Vertinama ir skatinama įsivertinti visų lietuvių kalbos ir literatūros sričių gebėjimus: kaip mokinyš išmoko klausytis kitų, kaip pats geba kalbėti ir kalbėtis, kaip skaito ir supranta skaitomus tekstus, kaip geba pats rašyti ir kurti tekstus, kiek suvokia kalbą kaip socialinį reiškinį, pažįsta lietuvių kalbos sandarą ir taiko šias žinias rašydamas.

3. Mokinių vaidmuo. Į pasiekimų vertinimo procesą nuo pat mokymosi pradžios turi būti įtraukti ir mokiniai: mokytojas iš anksto supažindina mokinius su pamokos ir ilgalaikiais ugdymosi tikslais, aptaria numatomus pasiekti per tam tikrą laikotarpį (pamoką ar pusmetį) mokymosi rezultatus ir susitaria dėl vertinimo kriterijų. Labai svarbu, kad prieš pradėdami darbą mokiniai kartu su mokytoju aptartų vertinimo kriterijus, mokytūsi juos taikyti, įsivertindami savo darbą ir vertindami kito darbą. Taip mokiniai mokosi adekvačiai ir kritiškai vertinti savo žinias, pasiekimus bei kūrybinę veiklą; jautriai ir taktiškai, geranoriškai ir etiška vertinti savo bendraklasius.

II SKYRIUS MOKINIO, BESIMOKANČIO PAGAL PRADINIO UGDYMO PROGRAMĄ, PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS

4. Pradinių klasių mokinių pažanga ir pasiekimai pažymiais nevertinami.

5. Mokslo metų pradžioje mokinių tėvai supažindinami su raštu fiksuotais vertinimo principais.

6. 1-4 klasėse taikomi idiografinio (individualios pažangos) vertinimo principai. Kiekvieno mokinio pažanga stebima ir vertinama individualiai, remiantis jo pradine būkle ir įgytomis žiniomis, nesulyginant su kitais mokiniais.

7. 1-4 klasių mokinių savarankiški, kūrybiniai darbai, testai, kontrolinės užduotys fiksuojami atitinkamose elektroninio dienyno skiltyse, įrašomi prasmingi komentarai, trumpi komentarai mokinių darbuose į el. dienyną neperrašomi.

8. Komentarai turėtų būti pozityvūs, palaikantys vaiko pastangas;
- 8.1. turi atspindėti vertinimo kriterijai;
 - 8.2. nurodomos taisytinės klaidos;
 - 8.3. pasiūloma, kaip galima pagerinti darbą;
9. Vertinami individualūs mokinio pasiekimai, nelyginama su kitų mokinių pasiekimais.
10. Diagnostinis vertinimas pagal iš anksto aptartus su mokiniais vertinimo kriterijus atliekamas tam tikro ugdymo(si) etapo (temos, kurso) pradžioje ar pabaigoje, siekiant diagnozuoti esamą padėtį: nustatyti mokinio pasiekimus ir padarytą pažangą, numatyti tolimesnio mokymosi galimybes, suteikti pagalbą kiekvienam mokiniui įveikiant sunkumus:
- 10.1. atsižvelgiant į vertinimo tikslą, taikomi įvairūs diagnostinio vertinimo metodai: praktinės, kūrybinės užduotys, kontroliniai darbai, testai;
 - 10.2. kontroliniai darbai, testai, savarankiški darbai nevertinami lygiu. Darbuose, kurie vertinami taškais, nurodomas surinktų taškų skaičius, po jais ar el. dienyne parašomas trumpas mokytojo komentaras, kuriame mokytojas įvardija mokinio pasiekimus ir padarytas klaidas;
 - 10.3. mokytojas patikrinamuosius darbus grąžina mokiniams ne vėliau kaip po savaitės, atlieka patikrinamųjų darbų analizę, aptaria klasėje (nekomentuojant kiekvieno darbo), nurodant esmines klaidas;
 - 10.4. kontroliniai darbai nerašomi adaptaciniu laikotarpiu, po ligos, pirmą dieną po atostogų ar šventinių dienų, paskutinę savaitę prieš pusmečio pabaigą;
 - 10.5. jei mokinsys dėl pateisinamų priežasčių (pateiktas raštiškas tėvų paaiškinimas) nedalyvauja rašant patikrinamąjį darbą, už jį atsiskaito sutartu laiku, bet ne vėliau kaip per savaitę.
11. Vertinimo informacija kaupiama Mokinio pažangos aplankuose.
12. Mokinių pasiekimai įvertinami pasiekimų lygiais mokymosi laikotarpio (pusmečio ar pan.) pabaigoje, apžvelgus visą laikotarpį ir įvertinus nueitą etapą.
13. **NMPP 4 klasėje** yra svarbi vertinimo dalis, kurioje mokiniai įvertinami pagal pasirinktus vertinimo kriterijus, skirtus išmatuoti jų gebėjimus ir pasiekimus. Šis vertinimas nėra balais, bet remiasi pasiekimų lygiais.
1. **NMPP užduotys apima:**
 - a. Kūrybines ir tekstų analizės užduotis.
 - b. Kalbos taisyklių taikymą.
 - c. Rašymo įgūdžių vertinimą, įskaitant mokinio gebėjimą susieti mintis, rašyti nuosekliai ir logiškai.
 2. **Vertinimo skalė:**
 - a. **Teksto supratimas:** iki 15 taškų, priklausomai nuo užduoties sudėtingumo.
 - b. **Rašymo ir kūrybos užduotys:** iki 5 taškų.
 - c. **Kalbos taisyklių taikymas:** iki 5 taškų.
- Iš viso galima gauti **iki 25 taškų**, priklausomai nuo užduoties atlikimo kokybės.

III SKYRIUS

MOKINIO, BESIMOKANČIO PAGAL PAGRINDINIO UGDYMO PROGRAMĄ, PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS

14. Mokinių žinios, gebėjimai, įgūdžiai, pastangos, pažanga vertinami pagal atnaujintų Bendrųjų programų reikalavimus.
- 14.1. Mokiniais, mokomiems pagal pritaikytas programas, taikomi tie patys pasiekimų ir pažangos vertinimo kriterijai, atitinkantys tos programos reikalavimus. Mokytojas vertinimo kriterijus aptaria su mokiniais ir tėvais (rūpintojais/globėjais).
 - 14.2. Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimas ugdymo procese grindžiamas jų mokymosi eigos stebėjimu.
 - 14.3. Baigusiems pradinio ugdymo programą ir pradedantiems mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą mokiniams skiriamas adaptacinis laikotarpis – rugsėjo mėnuo.
 - 14.4. Pagrindiniame ugdyme, kai mokinių pasiekimai vertinami pažymiais, jie siejami su pasiekimų lygiais: slenkstinis lygis – 4, patenkinamas lygis – 5–6, pagrindinis lygis – 7–8, aukštesnysis lygis – 9–10.

14.5. Ne mažiau kaip 25 proc. galutinio įvertinimo sudaro vertinimas už mokinio atliktas kalbėjimo ir klausymo užduotis, ne mažiau kaip 25 proc. – už skaitymo ir teksto suvokimo užduotis, ne mažiau kaip 25 proc. – už rašymo ir teksto kūrimo užduotis ir ne mažiau kaip 25 proc. – už kalbos pažinimo užduotis, kurios atliekamos pagal bendrosiose programose apibrėžtus pasiekimų reikalavimus ir rekomendacijas.

15. Mokinių mokymosi pasiekimų vertinimo metodai:

15.1. **Savarankiškas darbas** – įvairios gramatikos, teksto skaitymo ir suvokimo užduotys. Kiekviena užduotis įvertinama taškais, kurie verčiami pažymiu.

15.2. **Kūrybiniai darbai (rašiniai)** – per mokslo metus rašomi ne mažiau kaip du darbai (5-6 klasėse) ir ne mažiau keturi darbai (7-8 ir I-IV klasėse).

15.3. **Atpasakojimai** – per mokslo metus rašomas ne mažiau kaip vienas apasakojimas (5-8 klasėse).

15.4. **Monologai/dialogai** – gimnazinėse klasėse už literatūros pamokų ciklą atsiskaitoma žodžiu po vieną ar porose.

15.5. **Diktantai** – per mokslo metus rašomi ne mažiau kaip 2 rišlūs diktantai (5-8 ir I-II klasėse).

15.6. **Kontroliniai darbai** – 5-8 ir I-II klasėje rašomi iš viso 8 kontroliniai darbai per metus: 4 – kalbos temų ir 4 – literatūros temų.

15.7. **Savarankiškas skaitymas** – pagrindinio ugdymo pakopoje (5-8, I-II klasėje) mokiniai per pusmetį pagal pateiktus reikalavimus žodžiu pristato 1-3 savarankiškai perskaitytą/as knygą/as. Knygas mokiniai skaito iš mokytojos pateikto sąrašo arba susitarę su mokytoja siūlo kitą kūrinį. Savarankiškai per pusmetį mokiniai perskaito 1-3 rekomenduojamus kontekstinius kūrinius, atsiskaitymas žodžiu arba raštu. Vertinimas: turinys – 5 balai, kalbinė raiška - 2 balai, kalbos taisyklingumas - 2 balai, pristatymo kūrybiškumas – 1 balas. Kiekvienas mokinys pildo „Skaitytojo dienoraštį“

16. Mokytojo nuožiūra už dalyvavimą mokyklos ir miesto renginiuose (meninio skaitymo konkursai, dalyvavimas projektuose, rajoninėse olimpiadose, respublikiniuose konkursuose ir kt.) mokiniai skatinami pažymiu.

17. NMPP, vykdomo pagrindinio ugdymo programos I dalies baigiamojoje klasėje (8 klasėje), užduoties struktūra:

- lietuvių kalbos ir literatūros mokymo(si) turinio ir pasiekimų sritys procentais NMPP užduotyje:

Pasiekimų ir mokymo(si) turinio sritys	Užduoties taškai procentais
Skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas	50
Rašymas ir teksto kūrimas	25
Kalbos pažinimas	25
Iš viso taškų procentais	100

Pastaba. Lentelėje pateikti skaičiai yra orientaciniai, užduotyje galima iki 5 procentų paklaida.

- užduotis rengiama centralizuotai, pateikiama ir atliekama elektroninėje užduoties atlikimo sistemoje. Užduotis rengiama remiantis Programos mokymo(si) turiniu 7 ir 8 klasėms ir 7–8 klasių pasiekimų lygių požymiais, atsižvelgiant į numatytą NMPP datą (ugdymo procese nenagrinėtas mokymo(si) turinys neįtraukiamas). Užduotį sudaro pasirenkamojo atsakymo klausimai.

18. PUPP, vykdomo pagrindinio ugdymo programos baigiamojoje klasėje (10 klasėje ir II gimnazijos klasėje), užduoties struktūra:

- lietuvių kalbos ir literatūros mokymo(si) turinio ir pasiekimų sritys procentais PUPP užduotyje:

Pasiekimų ir mokymo(si) turinio sritys	Užduoties taškai procentais
Skaitymas, teksto supratimas ir literatūros bei kultūros pažinimas	25
Kalbos pažinimas ir vartojimas	25
Rašymas ir teksto kūrimas	50
Iš viso taškų procentais	100

Pastaba. Lentelėje pateikti skaičiai yra orientaciniai, užduotyje galima iki 5 procentų paklaida.

- užduotis rengiama centralizuotai, pateikiama ir atliekama elektroninėje užduoties atlikimo sistemoje. Užduotis rengiama remiantis Programos 9–10 klasių ir I–II gimnazijos klasių mokymo(si) turiniu ir pasiekimų lygių požymiais, atsižvelgiant į numatytą PUPP datą (ugdymo procese nenagrinėtas mokymo(si) turinys neįtraukiamas). Užduotį sudaro pasirenkamojo atsakymo klausimai ir teksto kūrimas.

IV SKYRIUS

MOKINIO, BESIMOKANČIO PAGAL VIDURINIO UGDYMO PROGRAMĄ, PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS

19. Pirmos dalies VBE (bendrojo), rengiamo pirmaisiais vidurinio ugdymo programos metais, užduoties struktūra:

- užduotis rengiama centralizuotai, vertina vertinimo komisija. Pateikiamas publicistinis tekstas su keliais nukreipiamaisiais klausimais, užduotimis (pavyzdžiui, pristatyti perskaitytą tekstą, įvertinti teksto autoriaus požiūrį į tekste svarstomą problemą, su juo polemizuoti ir pan.). Diskusija teksto tema ar problema vyksta ne mažiau kaip pusę mokinio kalbėjimui skirto laiko.

20. Brandos egzamino (bendrojo kurso), vykdomo baigiamojoje vidurinio ugdymo programos klasėje, užduoties struktūra:

- brandos egzamino (bendrojo) užduotis rengiama ir vertinama centralizuotai. Pateikiamos dviejų tipų užduotys: grožinio teksto interpretavimas ir probleminio klausimo, pateikto pagal grožinį tekstą, svarstymas, remiantis kultūrine patirtimi. Kiekvienoje užduotyje pateikiami nukreipiamieji klausimai. Mokinys renkasi vieną užduotį ir ją atlieka.

21. Pirmos dalies VBE (bendrojo), rengiamo pirmaisiais vidurinio ugdymo programos metais, užduoties struktūra:

- užduotis rengiama centralizuotai, vertina vertinimo komisija. Pateikiamas publicistinis tekstas su keliais nukreipiamaisiais klausimais, užduotimis (pristatyti perskaitytą tekstą, įvertinti teksto autoriaus požiūrį į tekste svarstomą problemą, su juo polemizuoti ir pan.). Diskusija teksto tema ar problema vyksta ne mažiau kaip pusę mokinio kalbėjimui skirto laiko.

22. Brandos egzamino (išplėstinio kurso), vykdomo baigiamojoje vidurinio ugdymo programos klasėje, užduoties struktūra:

- brandos egzamino (išplėstinio kurso) užduotis rengiama ir vertinama centralizuotai. Pateikiamos dviejų tipų užduotys: grožinio teksto interpretavimas ir probleminio klausimo, pateikto pagal grožinį tekstą, svarstymas, remiantis kultūrine patirtimi. Mokinys renkasi vieną užduotį ir ją atlieka.

23. III – IV gimnazijos klasių mokinių rašto darbai vertinami kriteriniu vertinimu, kuris numatytas brandos egzaminų vertinimo lentelėse.

24. IV klasių mokiniams kartą per mokslo metus (sausio mėn.) organizuojamas Bandomasis egzaminas.

25. Diktantai III-IV klasėse rašomi pagal poreikį.

26. Vidurinio ugdymo pakopoje (III-IV klasėje) mokiniai skaito privalomų autorių kūrinius, kuriuos nagrinėja pamokų metu. Savarankiškai per pusmetį mokiniai perskaito 1-3 rekomenduojamus kontekstinius kūrinius, atsiskaitymas žodžiu arba raštu. Vertinimas: turinys – 5 balai, kalbinė raiška - 2 balai, kalbos taisyklingumas - 2 balai, pristatymo kūrybiškumas – 1 balas